

Can Xiol

Santa Perpètua de Mogoda

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Carrer Sant Isidre, 52 (08130 - Santa Perpètua de Mogoda)

Coordenades:

Latitud: 41.53537
Longitud: 2.17546
UTM Est (X): 431219
UTM Nord (Y): 4598519

Classificació

Número de fitxa 08260 - 6
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Gòtic Modern Renaixement Popular
Segle XII - XVI
Any 1137
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Actualment està rehabilitada.
Protecció Legal
Observacions protecció: Pla Especial Protecció Patrimoni Arquitectònic
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: Ref. Cad: 1287702DF3918N
Autoria de la fitxa Goretti Vila i Fàbregas
Data de registre de la fitxa: dj., 16/04/2009 - 02:00

Descripció

La masia de Can Xiol es troba a la sortida del nucli urbà, direcció Sabadell, prop del cementiri, entre els carrers de la Creueta i C/ de Sant Antoni, amb sortida al carrer Sant Isidre. Es troba rodejada d'un gran espai lliure amb molta vegetació dins de la tanca de pedra que la protegeix. La finca té accés a través del camí asfaltat que porta al cementiri.

Can Xiol correspon a una masia del segle XVI molt modificada, de tres cossos, de planta rectangular de 10 x 16 m, desenvolupada en planta baixa i planta pis. El costat esquerre de la façana principal va ser mutilat i reconstruït, per la qual cosa té una composició mol més moderna (segle XIX). L'estructura de suport està constituïda per parets de còdols i sorra i bigues de fusta. La coberta és de teula àrab, a dues aigües. La masia té adossat a la façana oest un gran cobert de planta baixa i teulada a una aigua, que s'utilitzava de cotxera dels carruatges. També hi ha diversos coberts adossats a la tanca, que feien les funcions d'estable, una gran bassa amb un pou i un molí sobre una torre de totxo.

La composició original de la façana era simètrica, respecte el portal d'accés i la finestra gòtica de la planta pis; aquesta composició fou trencada en reconstruir-se la part esquerra amb una finestra balconera enreixada a la planta baixa i un balcó a la planta pis.

Les parets són de còdols i sorra, arrebossades i pintades. Els adovellats i les llindes, brancals i ampit de la finestra gòtica són de pedra vista.

Observacions:

Antic Mas Coll, segons CANYAMERES (2009, Fitxa Pàg. 95).

En els seus terrenys s'hi havia organitzat durant un temps l'Aplec de la Sardana.

Història

Ressenya històrica extreta de CANYAMERES, 2009:

La primera referència documental és de l'any 1137.

En documentació dels segles XII i XIII apareix el nom Coll, que era el nom primigeni del nucli formador del que serà la propietat de Can Xiol. El mas Coll era alou del monestir de Sant Miquel del Fai.

L'any 1200 el prior del monestir de Sant Miquel del Fai féu donació del mas Coll de la parròquia de Santa Perpètua de Mogoda a Arnau de Santa Cecília.

Als segles XIV i XV hi ha notícies documentades de la família del mas Coll o també del mas Om.

L'any 1526 Antoni Coll presta homenatge al procurador de la Cartoixa de Montalegre. El dia 4 de setembre de 1526 es va fer l'acte de prestació d'homenatge al senyor de la baronia de Mogoda, fra Llorenç Verra, prior del monestir de la Cartoixa de Montalegre i confirmació per part d'aquest dels privilegis, immunitats, franqueses i bons usos donats pels seus predecessors en la baronia de Mogoda.

A mitjan segle XVI (1553) consta com a batlle de la baronia Joan Coll, l'hereu del mas Coll.

L'any 1570 el mas Coll ja s'ha venut. Una escriptura de censal mort fet per Jerònima de Gassius, senyora de la torre de Canalies (la Ferrussa) i vídua de Francesc de Castellet en dona notícia.

L'any 1596 tenim notícia dels fills de Joan Coll. Una filla es casa amb l'hereu Calders de Valldoreix (actual torre de la Llebre) i Antic i Joan s'han establert a Barcelona i consten com a negociants.

L'any 1601 el mas de l'Om consta com a propietat de la vídua del notari de Barcelona, Rafel Costurer. El mas Coll romandrà en mans dels descendents del notari barceloní Montserrat Dot fins l'any 1648.

1693. Venda a carta de gràcia de tot el mas Xiol de Santa Perpètua a favor de Joan Camprubí, sastre de Barcelona.

El mas Xiol des de principis del segle XVIII fou explotat en règim de masoveria pels descendents de Miquel Vinyals. La darrera de la nissaga, Maria Teresa Castellet Camprubí, morí soltera el 1817, passant el patrimoni de Santa Perpètua de Mogoda a Josepa Tuixants.

1818. Josepa Tuixants ven a Llorenç Miralpeix i Lloberes, comerciant de Barcelona, el mas Xiol de Santa

Perpètua pel preu de 14.972 lliures, 11 sous. El nou propietari parà tot el procés de segregacions de Can Xiol, fet que ha motivat que es conservi la quintana de Can Xiol, i que l'urbanisme a aquest sector del poble quedés fins als nostres dies més o menys amb la mateixa fesomia que el 1818.

1864. Llorenç Miralpeix fa cessió d'un tros de terra a l'Ajuntament de Santa Perpètua, per construir el cementiri municipal i un camí que comunicava el lloc on es faria el cementiri i el poble.

Bibliografia

AJUNTAMENT DE SANTA PERPÈTUA DE MOGODA (1996). Pla Especial de Protecció del Patrimoni arquitectònic de Santa Perpètua de Mogoda. Text refós novembre de 1996. Ajuntament de Santa Perpètua de Mogoda. Obres públiques i urbanisme. Fitxa 8.

CANYAMERES, Esteve (2009). Masos, masies i masoveries. Estudi de l'agricultura de Santa Perpètua de Mogoda i Santiga (segles XI-XX). Edita: Ajuntament de Santa Perpètua de Mogoda. Fitxa pàg. 95.

RICART, Joan et alii (1993). Temps enrera, portes endins. Santa Perpètua de Mogoda. Ajuntament de Santa Perpètua de Mogoda. Pàg. 159-168.

